

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

28.08.2023. Nr. 1-5/249

**Latvijas Republikas Saeimas
Juridiskās komisijas
priekšsēdētājam A. Judinam**
juridiska.komisija@saeima.lv

*Par pienākumu privātpersonai kriminālprocesā
iesniegt dokumentus vai nodrošināt
to apliecinātu tulkojumu valsts valodā*

2020.gadā Tiesībsarga birojā vērsās privātpersonas, kuras kriminālprocesos atzītas par aizskartās mantas īpašniekiem, un viņu pārstāvji. Minētās personas informēja, ka procesa virzītāji atteikušies pievienot kriminālprocesa materiāliem dokumentus par arestēto līdzekļu izcelsmi, ja tie noformēti svešvalodā un tiem nav pievienots notariāli apliecināts tulkojums valsts valodā. Minēto prasību procesa virzītāji pamatoja ar Kriminālprocesa likuma (KPL) 11.panta un Ministru kabineta noteikumu Nr.558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtības" (Noteikumi Nr.558) 48.-51.punkta nosacījumiem. Savukārt prokuratūra, atsaucoties uz KPL 11.panta pirmo daļu un 126.panta 3.¹daļu, norādīja, ka procesā iesaistītām personām esot pienākums pierādīt mantas likumīgo izcelsmi, kā arī pienākums iesniegt pierādījumus valsts valodā vai arī ar apliecinātu tulkojumu. Procesā virzītāja pienākums nodrošināt procesuālo dokumentu tulkojumu valsts valodā, esot attiecināms vienīgi uz procesuālo vai izmeklēšanas darbību gaitā iegūtajiem dokumentiem. Ņemot vērā minēto, kā arī apsvērumu, ka aizskartās mantas īpašnieks var būt ārvalstnieks, darījumi slēgti ārpus Latvijas un KPL 356.pants nosaka termiņu tulkotu materiālu iesniegšanai, tika ierosināta tiesībsarga pārbaudes lieta Nr.2020-48-4AD par iespējamo Latvijas Republikas Satversmes (Satversme) 92.panta pirmajā teikumā garantēto tiesību ierobežojumu kriminālprocesā, ja personai tiek noteikts pienākums iesniegt dokumentus vai nodrošināt to apliecinātu tulkojumu valsts valodā.

Izvērtējot pārbaudes lietas materiālus no cilvēktiesību viedokļa, un apzinot Latvijas augstskolu tiesībzinātnieku krimināltiesību jomā redzējumu, tiesībsargs konstatēja, ka nacionālie un starptautiskie normatīvie akti neparedz aizskartās mantas īpašniekam pienākumu tulkot izmeklētājam iesniedzamos materiālus. Vienlaikus tie paredz valsts pienākumu tulkot krimināllietā nozīmīgus dokumentus. Turklāt KPL nodrošina valstij iespēju piedzīt ar tulkošanu saistītos izdevumus.

Valsts policijai, Ģenerālprokuratūrai un Tieslietu ministrijai tika nosūtīts tiesībsarga atzinums pārbaudes lietā Nr.2020-48-4AD. Tiesībsargs aicināja institūcijas mainīt praksi un nepieļaut gadījumus, kad kriminālprocesā tiek nepamatoti ierobežotas Satversmes 92.panta pirmajā teikumā garantētās pamattiesības, t.sk., nepieciešamības gadījumā izstrādāt priekšlikumus grozījumiem KPL, kuras nodrošinātu tiesību normu skaidrību, un novērstu nesamērīgu pamattiesību ierobežojumu, apskatāmajā situācijā.

Valsts policija un Ģenerālprokuratūra informēja par situācijām, kad personu iesniegto materiālu tulkošana varētu negatīvi ietekmēt kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā un radītu nepamatotus izdevumus. Minētās institūcijas pēc būtības atsaucās un atbalstīja Tieslietu ministrijas viedokli, ka aizskartajam mantas īpašniekam ir pienākums iesniegt dokumentus attiecībā uz mantas likumīgo izcelsmi valsts valodā vai ar notariāli apliecinātu tulkojumu, īpaši ņemot vērā, ka paša mantas īpašnieka interesēs ir iesniegt procesa virzītājam skaidri saprotamus, uz konkrēto jautājumu attiecināmus, tajā skaitā valsts valodā tulkotus dokumentus.

Tiesībsargs joprojām saņem informāciju par gadījumiem, kad procesa virzītāji atsakās pieņemt personas iesniegtos materiālus, ja nav pievienots to tulkojums. Ņemot vērā minēto, aicinu Juridisko komisiju rosināt diskusiju par nepieciešamiem grozījumiem KPL, kuri novērstu nesamērīgu pamattiesību ierobežojumu, personām, kuru rīcībā esošie pirmstiesas izmeklēšanai nozīmīgie materiāli nav valsts valodā.

Pielikumā:

1. 2021.gada 9.jūlija atzinums pārbaudes lietā Nr.2020-48-4AD;
2. Valsts policijas priekšnieka 2022.gada 4.marta vēstule;
3. Ģenerālprokurora 2022.gada 23.marta vēstule;
4. Tieslietu ministrijas 2022.gada 28.maija vēstule.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons